

10. Romeinen 10.1-21 - Het Evangelie is voor een ieder die gelooft

a) Geloven met het hart leidt tot gerechtigheid

Romeinen 10 begint zonder echte overgang. Paulus zet zijn betoog uit hoofdstuk 9 voort. Zijn verlangen naar de redding van Israël (Rom 10.1) sluit direct aan bij zijn diepe verdriet over hun ongeloof (Rom. 9.1-5). Paulus komt terug op zijn verlangen dat de Joden behouden worden, precies zoals hij dat ook in Rom. 9.1-5 uitsprak. Hij verlangt naar hun behoud en bidt ervoor. Dat betekent tegelijk dat zij nog niet behouden zijn. Opvallend is dat hier hetzelfde woord voor "behouden worden, zalig worden", wordt gebruikt als later in Rom. 11.26: "Zo zal heel Israël zalig worden."

De Joden hebben wel ijver voor God, zegt Paulus, maar het is een ijver zonder juist inzicht. Zij kennen Gods gerechtigheid niet en proberen hun eigen gerechtigheid te vestigen. Daarom hebben zij zich niet aan Gods gerechtigheid onderworpen (Rom. 10.2-3).

In Rom. 10.4-8 vat Paulus nogmaals samen wat hij eerder in de brief heeft betoogd. Christus is het einde (Gr: *telos*) van de Thora, in de betekenis van haar doel en vervulling. Het wil Israël naar Christus drijven, want ieder die gelooft in Hem, wordt gerechtvaardigd. Paulus legt dit uit. Hij citeert Mozes, die uitlegt hoe gerechtigheid door de Thora kan worden verkregen: "De mens die deze dingen gedaan heeft, zal daardoor leven." (Rom. 10.5, en Lev. 18.5) Paulus heeft eerder omstandig uitgelegd dat niemand hiertoe in staat is.

Vervolgens citeert Paulus opnieuw de Thora, nu over de gerechtigheid die samenhangt met geloof: "Zeg niet in uw hart, wie zal naar de hemel opklimmen." (Rom. 10.6, en Deu. 30.12). Dit is een belangrijk citaat, gezien de context van Deu. 30. Dat gaat over de verlossing waarop Israël mag rekenen als het zich bekeerd nadat God ze in ballingschap heeft gestuurd. Veel Joden leefden nog steeds in de diaspora, terwijl velen bovendien meenden dat de geestelijke ballingschap nog niet werkelijk voorbij was zolang Israël onder vreemde overheersing stond. Hun land was bezet en het volk was verstrooid. De Joden in Rome waren daar natuurlijk een voorbeeld van.

Paulus citeert Mozes, die in Deu. 30.11 juist had gezegd dat het gebod niet moeilijk was om te doen en niet ver weg van de Israëlieten. De Joodse toehoorders van Paulus kenden deze context want Deu. 30 was een belangrijke tekst in het Jodendom. Nu lijkt Paulus ineens het omgekeerde te zeggen van wat hij eerder zei, namelijk dat niemand de Thora houdt. Hij geeft in zijn commentaar op Deu. 30.11-15 een eigen interpretatie. Hij gebruikt hiervoor primair de Griekse Septuagint (LXX) als uitgangspunt, maar citeert haar niet mechanisch. Hij past de tekst bewust aan om de vervulling ervan in Christus te laten zien. Dat is een typisch voorbeeld van zijn manier van omgaan met het Oude Testament. Hij leest Mozes vanuit de overtuiging dat de beloften van Deuteronomium hun uiteindelijke vervulling vinden in Christus.

Het is niet nodig naar de hemel op te klimmen om Christus omlaag te brengen, of naar de afgrond af te dalen, om Christus uit de doden naar boven te brengen. Paulus verbindt de woorden van Deuteronomium aan de menswording en dood en opstanding van Jezus. (Rom 10.6-7) De mens hoeft geen onmogelijke prestaties te leveren; Christus heeft alles volbracht. Daarom is het voldoende om met het hart te geloven en met de mond te belijden dat Jezus Heere is en dat God Hem uit de doden heeft opgewekt. "Want met het hart gelooft men tot gerechtigheid en met de mond belijdt men tot behoudenis." (Rom. 10:10)

Waarschijnlijk gebruikt Paulus hier een Hebreeuws parallellisme. Geloven met het hart en belijden met de mond zijn geen twee opeenvolgende stappen, maar twee kanten van dezelfde geloofsreactie. Evenzo horen gerechtigheid en behoudenis onlosmakelijk bij elkaar. Wie in Christus gelooft, ontvangt Gods gerechtigheid en zal behouden worden. Dat is tegelijk een oproep en een belofte. Behoudenis is niet het resultaat van menselijke inspanning. Christus is uit de hemel gekomen en uit de dood opgestaan; daarom hoeft de mens dat niet meer te doen. Hij hoeft slechts te geloven en zich aan Hem vast te houden.

Paulus onderbouwt zijn evangelie vervolgens met een citaat uit het Oude Testament, een gedachte die hij ook al in Rom. 9:33 aanhaalde: "Ieder die in Hem gelooft, zal niet beschaamd uitkomen." (Rom. 10:11). Dit is een citaat uit Jes. 28.16, maar dan uit de versie van de LXX.

b) Verkondiging aan Jood en heiden

Paulus concludeert: "Er is immers geen enkel onderscheid tussen Jood en Griek. Want Een en Dezelfde is Heere van allen en Hij is rijk voor allen die Hem aanroepen. Want: "Ieder die de Naam van de Heere zal aanroepen, zal zalig worden." (Rom. 10:12-13) Hier citeert Paulus Joël 2.32. Hij gaat er dus van uit dat het "Ieder" bij Joël slaat op ieder mens, ongeacht diens etniciteit.

Als ieder die de Naam van de Heere aanroept behouden wordt, dan volgt daaruit dat het evangelie verkondigd moet worden. Mensen kunnen de Heere alleen aanroepen als zij in Hem geloven; zij kunnen alleen geloven als zij van Hem horen; en zij horen alleen als iemand hun het evangelie verkondigt (Rom. 10:14-15). Daarom is de verkondiging van het evangelie onmisbaar.

Toch is het ook duidelijk dat niet iedereen uit Israël die het evangelie hoort, eraan gehoor geeft. Dat was in het Oude Testament al zichtbaar. Over Israël zegt Jesaja: "Heere, wie heeft onze prediking geloofd?" (Rom. 10.16, en Jes. 52.7; 53.1)

Paulus citeert vervolgens Deu 32.21, waar Israël wordt gewaarschuwd dat als het God niet trouw gehoorzaamt, Hij ze jaloers zal maken door wat "Geen volk is, door een onverstandig volk zal ik u tot toorn verwekken." (Rom. 10.19) Deu. 32.21 is de expliciete bron van het citaat in Rom. 10:19, maar de eerdere Hosea-citaten uit Romeinen 9.25-26 vormen waarschijnlijk een belangrijke intertekstuele achtergrond. Dat past ook uitstekend in Paulus' manier van argumenteren, waarbij hij verschillende Schriftgedeelten met hetzelfde motief naast elkaar laat resoneren.

Interessant is dat Paulus hier zegt dat die volken Israël jaloers zullen maken. Dat wordt vaak gezien als bewijs dat Israël uit jaloezie de christenen uiteindelijk in hun geloof in Christus gaan volgen, maar let op de parallellie in Rom. 9.19: Wat "geen volk", "een onverstandig volk" is, zal Israël "tot jaloersheid verwekken", "tot toorn verwekken". Jaloezie hoeft dus niet tot navolging te leiden maar kan zich evengoed in boosheid uiten. Zoals de vroege kerk veel te lijden had van de synagoge die vaak de aanleiding was voor vervolgingen.

Paulus eindigt Rom. 10. met een krachtig slotstuk. Hij citeert Jesaja, die in Jes. 65.1-2 zegt dat God is gevonden door wie Hem niet zochten. Jesaja doelt, naar het lijkt, vooral op afvallige Israëlieten, maar Paulus past dit toe op de gelovigen uit de volken. Met het oog op Israël zegt Jesaja, geciteerd door Paulus: "Heel de dag heb Ik Mijn handen uitgebreid naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk." (Rom. 10.21)

De gedachtegang van Paulus is duidelijk. Het evangelie wordt overal verkondigd. Slechts een deel van Israël gelooft het, terwijl uit de heidense volken velen tot geloof komen. Zo bereidt Paulus de lezer voor op wat hij in Romeinen 11 verder zal uitwerken.

Het woord "aldus" (Gr: *houtos*) uit Rom. 11:26 – "En zo zal heel Israël zalig worden" – komen we ook tegen in Rom. 10:6: "De gerechtigheid uit het geloof spreekt aldus." Het woord wijst niet zozeer op een tijdstip, of op een volgorde, maar op de wijze waarop iets gebeurt.

Hetzelfde geldt voor het woord "allen" (Gr: *pas*). Dat woord speelt een opvallend grote rol in dit hoofdstuk. In Rom. 10:4 is Christus het einddoel van de wet voor "ieder" die gelooft. In Rom. 10.11-13 klinkt viermaal dat "ieder" die gelooft of de Naam van de Heere aanroept behouden zal worden. Vervolgens lezen we in Rom. 10.16 dat niet "allen" aan het evangelie gehoor hebben gegeven, en in Rom. 10.18 dat hun stem over de "ganse" aarde is uitgegaan.

Deze herhaalde woorden bereiden de lezer voor op Paulus' uitspraak in Rom. 11:26. Daar zal blijken dat "*heel Israël*" niet los gelezen kan worden van de manier waarop Paulus in de directe context de Griekse woorden *houtos* en *pas* gebruikt.